

Byggeskikkveileder for Rennebu kommune

Del 2: Fritidsbebyggelse

HYTTA ER

- en måte å være i naturen på
- en annen måte å leve på
- et sted å være alene
- et sted å dele med andre
- et sted for drømmer
- et sted å lengte til

FRITIDSBEBYGGELSE I RENNEBU

Fritidsbebyggelsen i Rennebu har sitt forbilde i den lille bua på fjellet. Den ble brukt til setring, jakt og fiske og annen utmarksaktivitet som en del av livsutkomme for bonden i bygda. Etter hvert tok turister og familie i bruk hytta til rekreasjon.

Fra de enkle kårene i den lille hytta, har fritidslivet utviklet seg til en ressurskrevende ferieform med krav til komfortable og mer avanserte bygninger og tilgang til tilrettelagte aktiviteter.

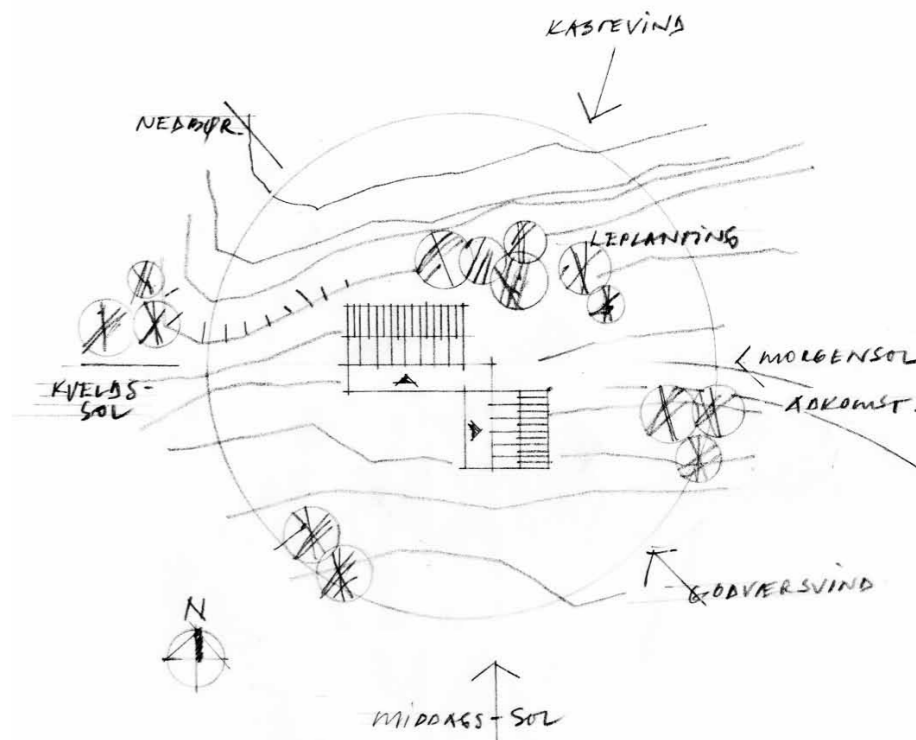
Fra ca 1950 har ferie i selveiet hytte blitt en del av vanlige folks feriedrøm, med et økende antall hytter spredt over store områder. Uberørt natur er en begrenset ressurs, og regulering av arealer og forvaltning av naturressurser er derfor nødvendig.

Det meste av hyttebygging foregår i regulerte felt. Fritidsbruk av jordbruksbebyggelse og hyttebygging som næringsvirksomhet finnes også i kulturlandskapet og i utmarka.

Kommuneplanen gir bestemmelser for plassering av fritidsbebyggelse. Før utbygging av de definerte områdene må det lages en reguleringsplan som består av kart, beskrivelse og bestemmelser. Reguleringskartet og reguleringsbestemmelsene viser arealbruk innenfor et definert område, hva som er ønsket og tillatt plassering av bebyggelsen, størrelser på og utforming av bebyggelse og tomteutnyttelse. Det kan også gis mere detaljerte bestemmelser som f.eks. takform, møneretning, materialbruk, fargebruk, gjerder, vimpler osv.

Reguleringsplanen er et hjelpemiddel for å ivareta god terrengtilpasning av hyttene i landskapet og en godt plassert og utformet bebyggelse på hver hyttetomt. For å oppnå dette må arealer og volumer på bebyggelsen begrenses og plasseres nennsomt slik at de underordner seg omgivelsene. Videre er det viktig å sikre at eksisterende topografi og vegetasjon bevares på best mulig måte, og at utbyggingen skjer med minst mulig terrenginngrep, også i utførelsesfasen.

Situasjonsskissen viser registrering av klimatiske forhold med forslag til plassering av bebyggelse og beplantning. Bebyggelsens størrelse, form og plassering, uterom og plasser vises på planen. Planen bør suppleres med et snitt gjennom terreng og bebyggelse for å illustrere høyder og nivåer.

HYTTA I LANDSKAPET

Små, nøkterne bygninger er lettere å plassere i terrenget og gir mindre naturinngrep. Store bygninger er vanskeligere å underordne et sårbart naturlandskap. Framføring av vei, vann og avløp til hver enkelt hytte medfører nødvendigvis omfattende terrenginngrep.

Kostbar infrastruktur fører til høy utnyttelse av tomtene, dvs. mer bebyggelse på mindre tomter, og moderne hyttefelt kan derfor framstå som tette boligfelt. Alternative utbyggingsformer slik som enheter organisert i tun, rekker eller andre bebyggelsesformer kan gi en bedre tomteutnyttelse. Natur-

kvalitetene kan ivaretas og fordeles på en bedre måte mellom beboerne i området, og hele området kan framstå som en bedre komposisjon i landskapet. Det kreves god kompetanse av dem som utformer reguleringsplaner og bebyggelse for å oppnå et vellykket resultat.

TERRENGTILPASNING

Vei og adkomst

Veier bør følge terrengets koter med en myk linjeføring som gir minst mulig forflytting av jordmasser. Utforming av veianlegg og parkeringsplasser må ta hensyn til utsikt og siktlinjer, opplevelse av landskapsrom og naturkvaliteter.

Tomtregistrering

Ved å oppleve tomta gjennom vekslende vær- og lysforhold året rundt, registrerer man både fysiske fakta og sanselige opplevelser. Plassering og utforming av bebyggelsen må tilpasses stedets og tomtas kvaliteter:

- Adkomst, retninger, topografi
- Vær og vind
- Sol og skygge
- Snøforhold, dybde, drift og lagring
- Utsikt
- Avrenning og grunnforhold

- Vegetasjon
- Terrengformasjoner

Registreringene noteres på tomtekartet, som sammen med snitt gjennom landskapet, skisser, fotografier og beskrivelser illustrerer hva man bør ta hensyn til ved prosjektering. Registreringene inneholder også informasjon som hentes ut av kart, oppslagsverk og databaser. Lokalbefolkning og andre personer som er kjent i området kan være gode informasjonskilder. Hytta bør ligge på terrengnivå, slik at man unngår store terrasser med legger og rekkverk over bakken. Større arealer og volumer deles opp i flere bygninger, for lettere å tilpasse seg terrenget. Bygningene kan bindes sammen med svalganger og gangforbindelser. Dette kan gi spennende opplevelser av rom ute, inne og mellom bygningene.

Prosjektet for ny hyttebebyggelse i Stølslia på Oppdal viser hvordan oppdeling og sammenstilling av bygningsvolumer har referanse til eldre seterbebyggelse i området. (Lie Gilberg Arkitekter AS)

Eksempel på del av reguleringsplan for Sorøyåsen

BYGGESKIKK

Den tradisjonelle seterbebyggelsen, løer og andre uthusbygninger i utmarka er gode referanser for ny bebyggelse.

Seterbebyggelsen i Rennebu består av smale, langstrakte volumer i 1, 1 1/2 og 2 lave etasjer. Bebyggelsen er i små dimensjoner og består ofte av sammenbygd bu og melkebu med skjæle mellom. Skjælet er oppført i enkelt, panelt bindingsverk. Bu og fjøs er som regel

oppført i lafta tømmer. Nyere seterbebyggelse er ofte i bindingsverk.

Saltaket er vanlig takform, og det er små dimensjoner over tak og takutstikk, samt enkle og få detaljer.

Dimensjoner

Stedets vegetasjon, topografi og eksisterende bebyggelse gir føringer for den nye bebyggelsens dimensjoner. I åpent terreng og i glissen fjellbjørkeskog

må bebyggelsens omfang begrenses. I skogsterreng med robust og frodig vegetasjon kan større dimensjoner innpasses i landskapet.

Trønderlåna har en storslått form med et forfinet uttrykk som hører til i gårdstunet. Enkeltheten i uthusbebyggelsen er mer relevant som utgangspunkt for utforming av fritidsbebyggelse, med sin variasjon i størrelse, form, proporsjoner og utførelse.

Volumer i terrenget

I skrånende terreng er smale bygningsvolumer lettere å tilpasse tomte. Man unngår høye fundamenter som ofte får en uheldig utforming.

På flate tomter er det enklere å plassere ulike og friere former. Disse bør framstå kompakte og enkle i dimensjoner og uttrykk.

Dominerende og iøynefallende formuttrykk, særfernomener som takoppbygg, arker, karnapper og balkonger, har generelt ikke referanse i trøndersk byggeskikk på landsbygda, og bør unngås. Andre former og uttrykk kan velges dersom de er i harmoni med tomt og omgivelser. Større volumer krever mer nennsom utforming enn små.

En fint plassert hytte med uteplass mellom steinknausene.

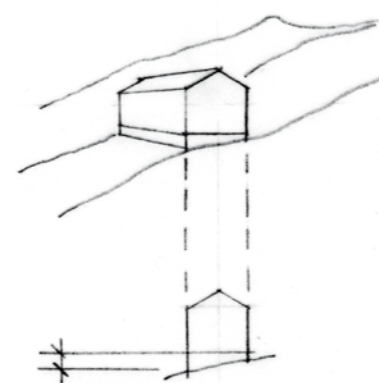
Seter i bjørkeskog.

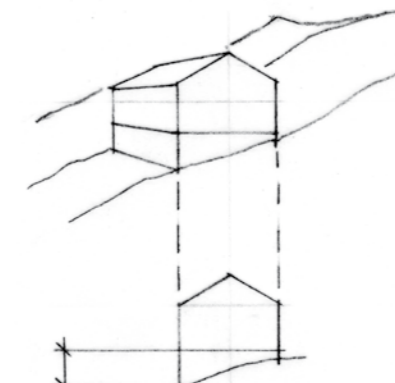
Seterfjøs på vollen.

Høyloe på innmarka.

Smale bygningsvolumer lar seg lettere tilpasse skrånende terreng.

Brede bygningsvolumer gir høyere grunnmurer og større takflater.

Terrengtilpassing med sammensatte bygninger.

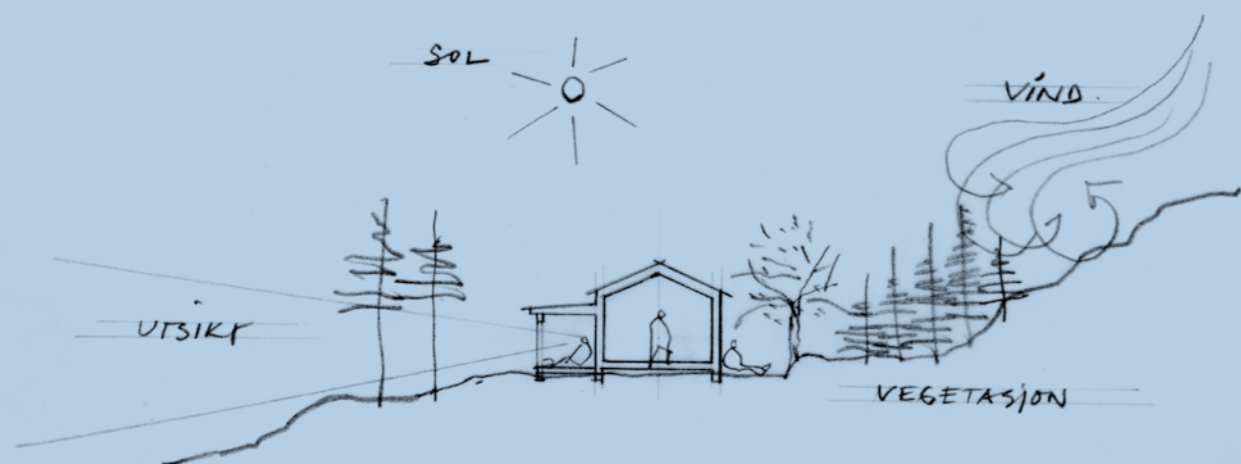
PLASSERING PÅ TOMT

Utsikt, dagslys, solvinkel og himmelretning er med å bestemme hyttas plassering på tomte og innendørs romløsning. Den mest attraktive del av tomte bør bevares til uterom og oppholdsareal. Oppdeling av bygnings-

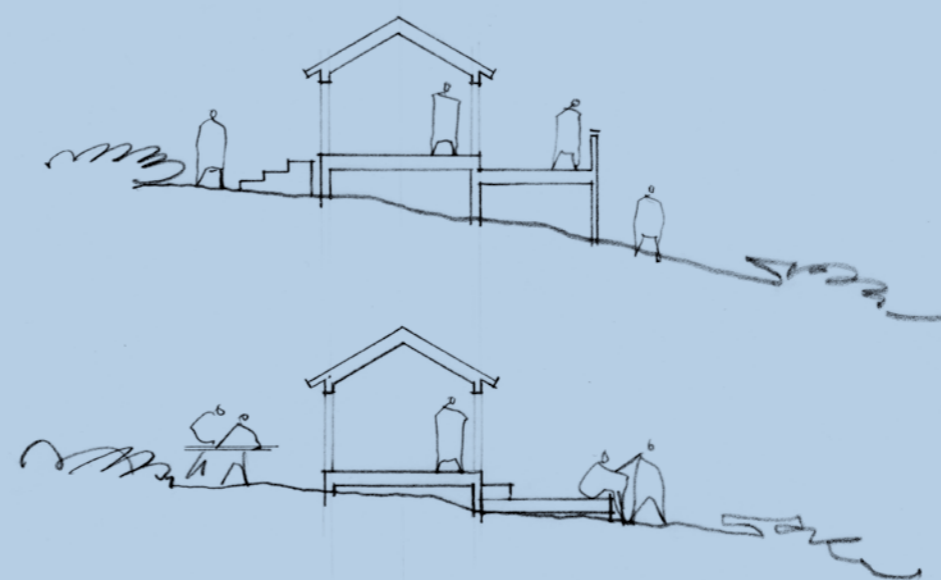
massen i mindre bygningsvolumer gir flere muligheter for utforming av lune og solrike uterom.

Adkomst og uterom plasseres slik at man unngår snølagring om vinteren,

og samtidig har le på solrike dager. Vegetasjon er en fin måte å skape skjermede uterom på. Ved tilplanting av vegetasjon bør det velges arter som finnes på stedet og som harmonerer med eksisterende situasjon.

Det er viktig å bevare eksisterende vegetasjon på tomte. Bartrær gir ly og skjerming hele året. Løvtrær gir skygge om sommeren.

Liten høydeforskjell mellom golv og terreng er viktig for god kontakt og sammenheng mellom inne og ute. Det er bedre å lage trapp ned til uteplassen enn å etablere uteplassen på nivåer over terrenget.

Tilbygg og utvidelse

Framtidig utvidelse av bygningsmassen bør planlegges samtidig med bebyggelsen og disponering av tomte. Utvidelse av arealet er underlagt samme hensyn som utforming av bebyggelse generelt. Utvidelse av eksisterende volumer kan forringe proporsjonene i bebyggelsen. Et frittliggende eller tilbygget anneks kan gi en mer fleksibel løsning med hensyn til bruksmessige og estetiske kvaliteter på tomte.

Takform

Saltaket er typisk for trøndersk byggeskikk, og er en god teknisk løsning. På fritidsbebyggelse kan også andre takformer brukes dersom de inngår i et konsept som tilpasser seg landskapet og omgivelsene.

Valg av takvinkel er knyttet til ulike taktekkingsmaterialer. Skifer og spontak krever større helning på taket for at vann skal renne av. Torv-

tekking må ha slakere takhelning (under 30 grader) for at ikke torva skal sige. Plater og bordtak krever takfall, mens papp, beslag- og membran-tekking kan tilpasses alle takformer. Takstein av betong og tegl, lakkerte takplater, kraftige detaljer på vindskier og gesims passer dårlig for fritidsbebyggelse i Rennebu.

Materialer, overflate og fargebruk

Hyttebebyggelse bør normalt oppfø-

res i tre i bærekonstruksjon og kledning. Som fundament er tørrmuren et vakkert innslag i all uthusarkitektur. En moderne betongsåle eller mur kan også forblendes med naturstein som tørrmur eller steinplater og utformes på en vakker måte.

Detaljer og utførelse bør være enkel og nøktern. I eksisterende uthusarkitektur ser vi eksempler på ubehandlet treverk med patina av solsvidd harpiks

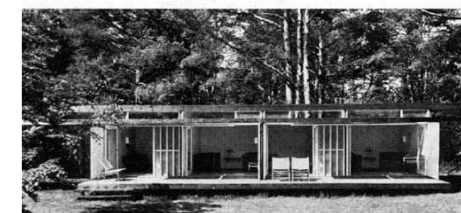
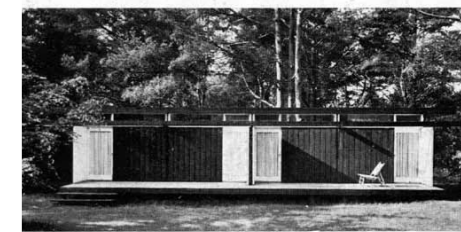
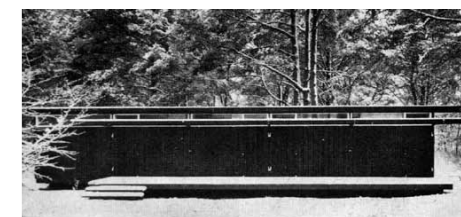
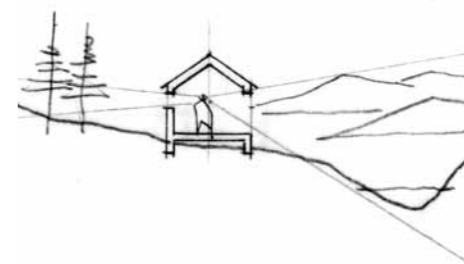
i svarte, brune og gule nyanser på sørveggen, og valører av værslitt, sølvgrå overflate på de andre veggene. Ubehandlet malmet virke er en god løsning, også for ny bebyggelse på fjellet og i utmark. Fargebruk bør holdes i jordpigmentenes duse farger, avstemt til naturen.

Vinduer

Plassering av vinduer og døråpninger er viktig for opplevelse av natur og utsikt,

lys og rom. Vinduer må orienteres etter sol og utsikt. Plassering og form avgjør hvilket lysinnfall og utsnitt av utsikten man får i rommet. Trær filtrerer lyset, skaper rom, skygge og rammer inn utsikten. Store glassflater kan gi fine kvaliteter til rommet inne, men gir uheldig refleksjon utvendig. Raster og sprosser, skodder, overbygg, solskjerming og vegetasjon, skaper liv i glassflaten og demper speilvirkningen.

En liten glugge kan gi et spennende utsnitt av nærutsikten, mens den høye vindusåpningen rammer inn og bringer panoramautsikten inn i rommet.

Bruk av skodder eller skyvelemmer. Hytta kan åpne og lukke seg etter vær og årstid, og om den er i bruk eller ikke. Som åpen tar hytta i bruk tomte og naturen rundt. Som lukket er den et diskret innslag i naturen.

Før var torv den rimeligste måten å tekke taket på. Muskelkraft og enkle redskap var det som krevdes for å få torva opp på taket.

Bordtak er en enkel og vakker taktekkning.

Sammenstilling av tre i ulike konstruksjoner gir varierte uttrykk i fasaden.

Tørrsteinsmuren er en vakker overflate som i seg selv gir en uttrykksfull fasade.

Inngjerding og utemøblering

Hytteområdene bør framstå som uberørt natur med minst mulig privatisering. Tilgjengelighet og ferdsel må sikres for både dyr og mennesker.

Nødvendige gjerder og møblering bør utformes på en diskret måte og gjerne være flyttbare slik at de kan fjernes når hytta ikke er i bruk. Alternativt kan de utformes i naturmaterialer som gjør at de glir godt inn i omgivelsene. Det finnes mange gode eksempler på innhengninger, terrasser, benker, bålplasser osv. som er utformet på diskrete og tiltalende måter.

Belysning

Utebelysning bør unngås eller være diskret og avslått når hytta ikke er i bruk.

Utformet med omtanke og nennsom hånd gir uteplassen en ekstra kvalitet til bruken av hytta.

Bærekraft og energibruk

Oppføring av fritidsbebyggelse er et overskuddsfenomen. I hyttemarkedet har mange mulighet og er villige til å bruke store ressurser på tekniske innretninger, for å få minst like høy standard og komfort på hytta som hjemme.

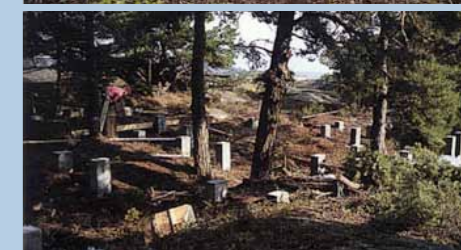
Vi har en overordnet politisk målsetning om å redusere skadelige utslipp og forbruk av naturressurser. Ut fra dette perspektivet bør produksjon og drift av fritidsbebyggelse basere seg på løsninger som fører til minst mulig belastning av natur og miljø. Gjenbruk av bygninger og byggematerialer, lokalt produserte materialer samt valg av teknologi som begrenser energibruk og reduserer skadelige utslipp bør planlegges og gjennomføres i hver enkelt byggesak. Oppføring av fritidsbebyggelse er søknadspliktig og underlagt samme krav til energi og miljø som annen bebyggelse.

Randistuggu, en liten heim.

Tilpassing til naturen.

Hytta tilpasses tomte, - ikke omvendt.

Byggeskikkveilder for Rennebu kommune består av 4 deler:

1. LOKAL BYGGESKIKK
2. FRITIDSBEBYGGELSE
3. BEBYGGELSE I JORBRUKSLANDSKAPET
4. TETTSTEDSBEBYGGELSE

Veilederne skal være til hjelp og inspirasjon for de som planlegger, bygger nytt eller tar vare på bygninger og landskap i kommunen. Kommunestyret har vedtatt at byggeskikkveileder for Rennebu kommune er retningsgivende ved byggesaksbehandling og stedsutvikling i kommunen.

”Opprinnelig er huset et sted der vi søker beskyttelse. Huset må holde varmen inne og kulda ute, og det må skjerme mot vind og nedbør. Beskyttelse er et basalt behov. Siden mennesket søkte ly i huler til det laget sine første konstruksjoner som vern omkring sitt daglige liv, har huset utviklet seg i stadig mer sammensatte former. Enten huset er enkelt eller komplisert er det et utsnitt av omverdenen. Det representerer en valgt orden bestemt av funksjon og en holdning til omgivelsene og rommet rundt.”